



2021. január 13. – **exkluzív interjúnk Erdő Péter bíborossal**

Ha egy vakcinától nyelvtudást lehetne szerezni, sorba állnék érte a hidegben is! – utal a neten az orosz oltóanyagról terjedő viccre és az összeesküvés-elméletek tarthatatlanságára Erdő Péter. A bíboros, prímás maga is jelentkezett oltásra, hiszen „ez a felelős magatartás”. Az esztergom-budapesti érsek ennél meglepőbbeket is megfogalmaz: köszönetet mond például annak a férfinak, akinek bejelentése nyomán molesztálási ügy került napvilágra, így az egyházi vizsgálat végén megválhattak az elkövető paptól. Mindez egy beszélgetésben, amelyet azért kezdeményeztünk, hogy a sajtószerte tárgyalt monumentális Makovecz-templomról faggassuk a főpásztort.

– Hatalmas Makovecz-templom megépítésének ötletétől hangos a sajtó, mi meg csak találgathatjuk, mennyire komoly a terv. Bíboros urat keresték állami oldalról ezügyben?

– Állami oldalról engem ezügyben hivatalosan senki nem keresett.

– Kilenc éve már visszautasították az akkor még az Apor Vilmos térre tervezett templomot. Most is így tennének?

– Hadd pontosítsak: nem utasítottuk vissza a tervet akkor. Mégpedig azért nem, mert hivatalosan tőlünk engedélyt senki nem kért akkor sem. Ahogy most sem.

– Meglepte tehát, hogy hirtelen megint téma lett a templom megépítése?

– Nem lepett meg, mert noha állami megkeresés nem érkezett, a művész úr irodája és örökösei jelentkeztek nálam tavaly ősszel és bemutatták a terveket. Összehívtam az egyházmegye szakembereit, az egyházművészeti bizottság, az építészeti iroda munkatársait, megtekintettük a kisfilmet is, amellyel készültek. Grandiózus tervről van szó.

– Minthogy az örökösök még a hétvégén is arról beszéltek, hogy szeretnék megszerezni az egyház támogatását, ezek szerint tavaly ősszel ez nem sikerült nekik.

– Ekkora templomban, projektben az egyházmegyében mi nem gondolkodunk, márpedig tudtommal Budapesten szeretnék megvalósítani.

– Az Apor Vilmos téri templom plébánosa a Szemléleknek jelezte, hogy nem kér a tervből, de a „Makovecz-székesegyház” állítólag már nem is oda, hanem például a Citadellára épülne. Ezt meg tudja erősíteni?

– Sok ötletről lehetett hallani, de hadd tegyek tisztába egy közkeletű félreértést: azt, amikor katedrálisként,

székesegyházként emlegetik a tervet. Székesegyház biztosan nem lehet. Az ugyanis annyit tesz: a püspök székhelye.

Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegyében a szokásoktól eltérően már így is két székesegyházunk van: a budapesti Szent István-bazilika, Esztergomban pedig az ország legnagyobb temploma. Utóbbi tatarozását is alig győzzük egyébként. Az esztergomi bazilika felújítása is többéves projekt, most tartunk nagyjából a közepénél. Költséges és nagy

felelősséggel járó munka. Nem azért végezzük, mert ez a mi pillanatnyi álmunk, hanem mert olyan történelmi örökség, amellyel szemben felelősséggel tartozunk.

– Szükség van még egy ilyen hatalmas templomra, amely meg sem telik hívekkel?

– Szerencsére nagy ünnepeken megtelnek a nagy templomok – az esztergomi bazilikában például nagyon sokan voltak január 1-jén is. Pedig a lezárások miatt a Duna túloldaláról most át sem jöhettek az emberek, és persze távolságtartással rendeztük a misét, de ott nagy a tér, sokan összejöhetnek így, a szükséges távolság tartásával is. Örült a szívem. Ettől függetlenül azonban kétségtelen: Budapesten egy új, nagy templomra lelkipásztori szempontból nincs szükség – ezt természetesen a művészeti érték megkérdőjelezése nélkül mondom.

– Az ön engedélye nélkül ugye nem lehet katolikus templomot építeni a fővárosban?

– Valóban, a templomépítés több mint ezer éve püspöki engedélyhez kötött. Már a 451-es khalkedoni zsinat megtiltotta, hogy templomokat létesítsenek a püspök tudta nélkül, nem egészen száz év múlva, 545-ben pedig Iustinianus császár rendelkezett úgy: senki ne építsen templomot, amíg a város püspöke el nem jön és ki nem tűzi az adott helyen a keresztet.

– Az meg van szabva, hogy milyen feltételeknek kell teljesülniük, hogy megadhassa az engedélyt?

– Igen. Először is annak, hogy biztosítva legyen az építkezés fedezete, ráadásul a működtetés költségei is. Pontos költségvetést ugyan nem láttam az említett tervről, de sejthető, hogy irdatlan összeget emésztene fel. Főleg, hogy akkor már jó anyagokból kellene megvalósulnia, ráadásul olyan építészeti és szakmai minőségben, amely Magyarországon párját ritkítja – máskülönben az igényes művészeti megoldások ki vannak téve a gyors romlásnak. A karbantartás is borzasztó nagy kihívás – ezzel gyakran szembesülök. Az utóbbi három-négy évben kaptunk támogatást felújítási munkákra, lassanként tehát törlesztjük sok évtizedes adósságunkat Budapesten is, ahol rengeteg szép templom van – ezek rendbetétele bár a vége felé jár már, azért nagy feladat.

– Amikor ezek a templomok épültek, ki vállalta magára a költségeket?

– Ezek a templomok általában fővárosi kegyuraság alá tartoztak, tehát Budapest vállalta a karbantartást és még a papok fizetéséhez is hozzájárult, másfelől azonban a fővárosnak beleszólása volt abba, ki legyen plébános. Számos szatirikus novellát ihletett ez arról, hogyan is kell egy papnak lobbiznia ahhoz, hogy fővárosi plébániát kaphasson...

– Budapestnek aligha van ma pénze és akarata, de az állam akár százmilliárdot is odaadhat a Makovecz-tervre. Mennyire tartaná bölcsnek vírus és gazdasági válság idején magukra húzni az „urizálás” vádját?

– Az adott épülettel kapcsolatban sok minden felvetődött, hallottam olyat is, hogy afféle nemzeti panteon lenne – tehát nem feltétlenül katolikus templom. Maradjunk annyiban: nem is volna célszerű, hogy a mi nevünk alatt fusson ez a projekt. Azt persze, mennyire célszerű a költségvetés szempontjából, azoknak kell megítélniük, akik arról döntenek.

– Ha meg nem sértjük, van még egy téma, amely akár rossz fényt is vethet az egyházmegyéjére a következő hetekben.

– Miről lenne szó?

– Február elején lesz a tárgyalása annak az egykor egy papjuk által molesztált férfinak, akit az ön beosztottjai feljelentettek zaklatásért. Jó, ha az a kép alakul ki az egyházzal, hogy az egykor molesztáltat világi bírósággal akarják elítéltetni, mert úgy érzik, zaklatott egyeseket, fenyegető sms-eket küldött?

– Szó sincs erről. Az egyházmegye semmilyen perben nem áll az illetővel. Sőt. Amikor vállalta, hogy tényleg eljön és felelős bejelentést tesz nálunk, elindított egy folyamatot, amely később

kiterjedt másokra is, végső soron pedig a helyzet megoldását eredményezte: az érintett pap elbocsátását az egyházi szolgálatból és a papságból. Ebben a tekintetben tehát még köszönettel is tartozunk ennek az embernek. Ami most történik, az a vita nem közte és az egyházmegye között van.

– Nem önök tettek bejelentést ellene?

– Ne keverjük össze a bejelentést a zaklatásról szóló magánindítvánnyal. Bejelentést az egyházmegye munkatársai valóban tettek, még 2019 nyarán, amikor az illető olyan üzeneteket küldött, hogy szentmisék megzavarására készül. A szentmise pedig érthető módon nem közömbös számunkra. Tudnivaló: az augusztus 20-i szertartások előkészítése ráadásul nem csupán az egyház feladata, abban például a TEK is részt vesz – hiszen közjogi méltóságok is helyet foglalnak a padsorokban. Az egyházmegye tehát, ha tudomására jut, hogy valaki meg akarja zavarni az ünnepi szertartást, természetesen jelzi azt a rendőrségnek.

– Ezért vitték el vezetőszáron az illetőt abban az évben éppen az augusztus 20-i szertartás előtt?

– Nem tudom, elvitték-e, s ha elvitték, miért vitték el. Az tény, hogy a rendezvény végül nyugalomban zajlott le. Az ön által említett tárgyalás tehát ettől az ügytől független, teljesen más kérdés. Magánindítvány alapján van egy pere – nem az egyházmegyével, hiszen jogi személy nem is tehet magánindítványt.

– Az ön munkatársa viszont tehet. Nem tartotta volna jobb ötletnek, ha az illető pap – gyakorolva a megbocsátás krisztusi erényét – visszavonja az indítványt?

– Engem erről senki nem kérdezett meg. Egyébként magánindítványt lehetetlen visszavonni. Jogilag nincs rá mód. Másrészt, ismétlem, ez nem az egyházmegye ügye. Mi mindenesetre semmiféle haragot nem őrzünk a szívünkben ezzel az emberrel kapcsolatban. A bejelentése kapcsán az illető papnak több ügye jutott később tudomásunkra, a vizsgálatokat lefolytattuk, a pap laicizálása megtörtént, a püspöki kar pedig nyilatkozatban követte meg az ilyen ügyek áldozatait. Még 2019 nyarán.

– Ön is támogatta azt a bocsánatkérést?

– Természetesen, sőt, egyik kezdeményezője voltam. Fontos ugyanakkor hozzátennem: a felelősség ezekért az elkövetőket terheli.

– Ferenc pápa éppen 2019-ben írta elő, hogy egyházmegyénként működő rendszert kell létrehozni a gyermekmolesztálási esetek kivizsgálására. Sikerült teljesíteniük?

– Igen. Az egyházmegyében megalakítottuk a gyermekvédelmi bizottságot, s más egyházmegyékben is születtek ilyenek. Szakemberek ülnek ezekben, hozzájuk lehet fordulni a panaszokkal annak érdekében, hogy a jövőben többé ne fordulhasson elő ilyesmi. A mi egyházmegyénk emellett már korábban viselkedési kódexet is kiadott azok számára, akik kiskorúakkal dolgoznak. Messze nem csak a büntető törvénykönyvben is meglévő tételek szerepelnek ebben, hanem mindazok a szabályok, amelyek a felelős munkát lehetővé teszik ezeken a területeken.

– Jobban működik az új rendszer, mint a korábbi gyakorlat?

– Szerencsére statisztikailag értékelhető számokat nem tudunk összehasonlítani, hiszen egyházmegyénkben korábban is elvétele fordultak elő ilyen esetek és ma sem jellemzőek, de úgy látom: az új rendszer alkalmas arra, hogy megelőzze az elfogadhatatlan események bekövetkeztét, vagy ha az nem sikerül is, viszonylag hamar feltárja azokat.

– Egy tervezett – az egyház számára pozitív – esemény viszont nem következett be tavaly: a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus. Idén is akkor lehet, ha vége a járványnak. Bíboros úr is beoltatja magát, vagy óvatos?

– Épp az óvatosság kívánja meg, hogy beoltassuk magunkat! Gyerekkoromban minden kötelező oltást megkaptam, ha a szüleim nem oltattak volna be, megbüntették volna őket. Nem volt ez kérdés. Hála Istennek! A környező országokban egy sor betegség okozott gondot, amely minket nem tudott leverni a lábunkról – mert be voltunk oltva. Az oltás a felelős magatartás most is – magam is jelentkeztem rá.

– A túsúrással beültetett mikrocipőtől az oroszul fogunk beszélni-blóddliig minden elképzelhető terjed világszerte a harcosan oltásellenes körökben. Ezekhez mit szól?

– Ha egy vakcinától nyelvtudást lehetne szerezni, sorba állnék érte a hidegben is! Itt még persze nem tartunk, de szerencsére a természettudományok óriási fejlődést értek el. Csakhogy ezt a tempót a közvélemény képtelen követni. Nagy tömegben zúdul a vélemény az emberekre úgy, hogy nem tudják ellenőrizni a hallottakat. Innentől pedig csak a bizalom segít. Igen ám, de a bizalom is megrendült. A gazdaság szempontja és az egészségé szemben állhat egymással. Ez is elbizonytalanítja az embereket, amikor válaszolni akarnak a kérdésre: mi a jó nekünk?

– Mi a jó?

– Az, ha tudatosítjuk magunkban:

emberként felelősek vagyunk egymásért. Ha van egy világjárvány, fogjanak össze a cégek, ne azt nézzék a rendkívüli helyzetben, melyik milyen haszonra tehet szert a másik kárára, hanem azt, hogy megvédjék az embereket ettől a járványtól.

Teljes nemzetközi összefogásra van szükség ahhoz, hogy a szegény országoknak is jusson idejében az oltóanyagból – ezt a pápa is többször sürgette. Szép dolog a gazdasági érdek, de nem helyes, ha ezt a területet is kizárólagosan mozgatja. Ha mégis, akkor nem kell csodálkozni, hogy meggyengül a bizalom.

– Most hogy látja, mekkora az esélye, hogy idén megtartják a Kongresszust?

– Elszántuk magunkat, hogy valamilyen formában megtartjuk. Bízunk benne, hogy őszre azért fellélegezhetünk már és nem csak online lesz erre mód, de hogy milyen formában valósul meg – ez tényleg függ a járványhelyzettől.

– Amely mintha önt is új formák használatára sarkallta volna. Eddig nem volt jellemző, hogy Youtube-videókban kommunikál.

– Valóban nem, de ez pozitív fejlemény – sok mindent megtanultunk használni, amiben eddig nem voltunk jártasak. A papok is föllelkesedtek. Még szakembereket is felkértünk, akik segítenek a papságnak abban, hogy tisztában legyenek vele, hogyan kell ezeket az eszközöket jól használni.

– Miért tiltotta le akkor azt a papot, aki elég jól használta ezeket az eszközöket magától is? Hodász Andrásra célzunk, nyilván.

– Nem tiltottam le.

– Bejött ide önhöz, aztán miután távozott, hirtelen letörölte közösségi médiás oldalait... Azt mondja, nem kötelezte erre?

– Nem köteleztem rá.

– Valamit csak mondott neki, amitől letörölte jól menő csatornáit.

– Elmondtam, amit a közéleti szerepvállalásról és a láthatóság szintjeiről gondolok, de az atyára bíztam a döntést. Kétségtelen azonban, hogy a csend olykor jót tesz a léleknek.

– Ez olyan papokra is vonatkozik, akik keményen jobboldali politikai nyilatkozatokat tesznek?

– Mindenkire vonatkozik.

– Remek! Térjünk is vissza az Eucharisztikus Kongresszusra! Számíthatunk rá, hogy Ferenc pápa is eljön?

– Biztató jelek érkeznek. Épp a hét elején beszéltem Marini érsek úrral, az eucharisztikus kongresszusok nemzetközi bizottságának elnökével, aki jelezte: érdemes újra napirendre tűzni a kérdést. Alappal bizakodunk tehát. Ha a Szentatya van olyan bátor, hogy márciusban elmenjen Irakba – márpedig azt már bejelentette – , akkor Budapest sem lehet számára akadály szeptemberben.

Stumpf András